

Economische motoren

Blog door Bart Ouwersloot, 17 november 2015

Onze economie, of eigenlijk het kapitalistische economische model, stoelt op de gedachte dat arbeid en kapitaal gezamenlijk worden ingezet voor het bereiken van economische doelen. Winst dus per saldo. Door het behalen van winst ontstaat groei, continuïteit, zekerheid, perspectief, enz. enz.

De vraag is natuurlijk of arbeid en kapitaal elkaar altijd kunnen vinden. In een succesvol economisch model zou dat het geval moeten zijn. Heeft Nederland een succesvol economisch model? Lastige vraag, met op zich een lastig antwoord. Ik zou namelijk graag 'JA' willen zeggen, voor wat betreft onze geschiedenis. Ik ben geneigd 'NEE' te zeggen als ik kijk naar de huidige stand van zaken.

Voor onze kapitaalbehoefte, of beter de behoefte aan financiering, zijn wij in Nederland gewend om gebruik te maken van ons bankensysteem. Jarenlang hebben wij kunnen beschikken over buitengewoon betrouwbare, sterke en betekenisvolle banken die immer een grote rol hebben gespeeld in ons economisch stelsel. In andere landen was dit veel minder ontwikkeld. Inmiddels, anno 2015, wordt in ons land van alle Europese landen, op het failliete Griekenland na, het minste uitgeleend aan onze ondernemingen. Nederlandse banken laten 'de markt' weten dat de vraag naar geld zeer sterk gedaald is. Is dat zo, of zou er iets anders aan de hand zijn?

Aan de ene kant hebben veel bedrijven, door de crisis gedwongen, de tering naar de nering gezet en groeidoelstellingen beperkt, bestaan niet meer, of hebben hun activiteiten verplaatst naar het buitenland. Aan de andere kant zijn met name Nederlandse banken (want 'systeembanken') zeer, zeer hard getroffen door Europese afspraken. Daar bovenop komen nog Nederlandse overheidsregels, waardoor banken, voor wat betreft de zakelijke kredietverlening, feitelijk zijn lamgelegd. Het aanbod van geld is tegelijkertijd nog nooit in de geschiedenis zo laag geweest. Nog nooit is de rente zo laag geweest als nu. Euribor is zelf negatief op dit moment (als je als bank geld leent van andere banken, dan krijg je geld toe!). Waarom is dat geld dan niet beschikbaar zou je denken.

Het 'loket' voor geldleningen aan het bedrijfsleven is altijd de bank geweest. Die loketfunctie is aan het verdwijnen. De vraag is ook of de bank als instituut voor het bedrijfsleven nog nut heeft, anders dan het verzorgen van het betalingsverkeer. Zelfs dat laatste hoeft niet meer. Als je wilt en durft kun je namelijk gewoon betalen met bitcoins. Op tijdelijk spaargeld wordt geen rente meer vergoed, de bank heeft genoeg geld in kas en wil niet meer hebben.

Een bank, en zeker een systeembank, is een complexe organisatie. Enerzijds is de organisatie op zich complex, anderzijds is de positie in 'de markt' en het economisch stelsel complex. Er zijn namelijk vele afhankelijkheden van andere banken, andere landen, rentebeleid, etc. Banken moeten hun organisatie leiden op basis van (het beperken van) risico's, hetgeen op zich logisch is. Nederlandse banken zijn daarbij zogenaamde systeembanken, hetgeen wil zeggen dat bij ineenstorting van zo'n bank, ook 'het systeem' van banken kan instorten. Een niet, of heel moeilijk te stoppen domino effect dus. In Europees verband wordt bepaald welke risico's bestaan en hoe een bank daar rekening mee moet houden op zijn balans. Een bank moet, kortweg, extra veel reserves aanhouden voor leningen aan het bedrijfsleven (met name het MKB), waardoor een bank eigenlijk niets op zo'n lening kan verdienen en daarbij eerst zijn eigen reserves zal moeten verhogen. Voor Nederlandse banken is de eis aan het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen gestegen van rond de 8%, naar 13 à 14%. Dat betekent dat de bank extra heeft moeten investeren om zijn eigen balans op orde te brengen en dus geen gelegenheid had om geld uit te lenen. Volgens de ING bank zou het bedrag dat aan het Nederlandse MKB is geleend 5% van haar totaal uitstaande leningen bedragen. Dit zou naar de huidige normen gerekend overeen komen met 25% van het totale risico voor ING. Voor een goed verstaander, en daar zie ik u voor aan, komt het voorgaande er op neer dat de ING niet happig zal zijn op het verstrekken van leningen aan het Nederlandse MKB.

De toekomst zal uitwijzen of de normen juist zijn en/ of juist worden toegepast. Zou het risico in Nederland echt zo veel hoger zijn dan in andere landen? We kunnen van alles vinden van de normen, maar dat maakt niets uit. Die staan immers voorlopig vast. Laten we het er op houden dat het loket bij de bank, zoals we dat als ondernemers kenden, dus gesloten is, of op z'n minst beperkte openingstijden kent.

Ik geloof niet dat de vraag naar geld in Nederland lager is dan ooit. Ik zie vele ondernemingen die uit het dal klimmen, weer groeien en door hun reserves heen zijn na een aantal slechte jaren. Die hebben juist heel veel behoefte aan geld.

Hoe nu de vraag naar geld en het aanbod van geld, dat gigantisch moet zijn vanwege het vele spaargeld, reserves van pensioenfondsen, etc. aan elkaar te koppelen? Hiervoor zijn en worden verschillende alternatieven uit de grond gestampt, zoals 'Geld Voor Elkaar', SpotCap, Qredits, en een schier eindeloze lijst van andere initiatieven. Die hebben allemaal één nadeel. Geen van die alternatieven is een volwaardige opvolger van de banken. Nergens is nog een 'loket' waar je zaken kunt doen, zoals je dat bij de bank gewend was. Wie oh wie start een volwaardige opvolger van ING, ABN, of Rabo voor het bedrijfsleven? Waar blijven onze pensioenfondsen? Graag een beetje snel, want we roeien nu tegen de stroom in.